

Miniszterelnökség

Iromány száma: **T/7845.**

Benyújtás dátuma: **2019-10-29 20:20**

Parlex azonosító: **VKCNXFOW0001**

Címzett: Kövér László, az Országgyűlés elnöke
Tárgy: Törvényjavaslat benyújtása
Benyújtó: Dr. Semjén Zsolt, miniszterelnök-helyettes
Előadó: Dr. Nagy István, agrárminiszter
Törvényjavaslat címe: Az öntözéses gazdálkodásról

A Kormány nevében mellékelten benyújtom az öntözéses gazdálkodásról szóló törvényjavaslatot.

A törvényjavaslat 12. §-a az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése alapján, 21. §-a az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése alapján sarkalatosnak minősül, ezért elfogadásához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának „igen” szavazata szükséges.

2019. évi törvény
az öntözéses gazdálkodásról

Az Országgyűlés a természeti erőforrások megóvása, a mezőgazdaság alkalmazkodóképességének erősítése, az öntözéses gazdálkodás elterjesztése, valamint az öntözési közösségek kialakítása érdekében a következő törvényt alkotja:

1. §

E törvény alkalmazásában:

1. harmadlagos mű: a vízügyi igazgatási szervek által kezelt és üzemeltett vízilétesítmény és a mezőgazdasági öntözési igények tényleges felmerülésének helye között elhelyezkedő üzemi szintű mezőgazdasági vízellátást biztosító, öntözési célú vagy kettős működésű vízilétesítmény;
2. mezőgazdasági termelő: az a természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely Magyarország területén mezőgazdasági termelő tevékenységet végez;
3. mezőgazdasági termelő tevékenység: növénytermesztés, kertészet, szaporítóanyag-termesztés, állattenyésztés, méhanya-szaporítás, halászat, haltenyésztés, kiegészítő tevékenységgel vegyes gazdálkodás;
4. öntözési kerület: az öntözési igazgatási szerv által hivatalból kijelölt, középszintű tervezési egység, amely több öntözési körzetet foglalhat magába;
5. öntözési körzet: az öntözési közösség működésére szolgáló terület, amely az öntözési közösség tagjai által öntözni kívánt földterületeket, valamint a közösség tagjai használatában nem álló közbeékelődött területeket foglalja magába, amelyet az öntözési közösség elismeréséről szóló döntés tartalmaz.

2. §

(1) Az öntözéses gazdálkodás folytatása érdekében a vízilétesítmény vízjogi engedélyese öntözési szolgálatra jogosult, amely alapján a szolgáló ingatlan tulajdonosa, használója köteles tűrni, hogy az öntözéses gazdálkodást folytató mezőgazdasági termelő a mezőgazdasági tevékenysége folytatásához szükséges öntözést szolgáló vízilétesítményt az ingatlanán létesítse és üzemeltesse, az ehhez szükséges vízimunkákat elvégezze, illetve az öntözőberendezést átvezesse, ha az az ingatlan rendeltetésszerű használatát nem zárja ki.

(2) Az öntözési szolgálat a vízjogi engedélyben meghatározott engedélyest addig illeti meg, amíg a vízjogi engedély alapján folytatja tevékenységét.

(3) Az öntözési szolgálat a vízügyi hatóság a vízjogi létesítési vagy üzemeltetési engedélyben alapítja, amelyet az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzés érdekében megküld az ingatlanügyi hatóságnak. Ha a vízilétesítmény vízjogi engedélyesének személye megváltozik, kérelmére a vízügyi hatóság megállapítja az öntözési szolgálat új jogosultját és az erről szóló döntését az ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetés érdekében megküldi az ingatlanügyi hatóságnak.

(4) Ha a vízjogi engedélyes a tevékenységével felhagy, a vízügyi hatóság rendelkezik az öntözési szolgálat megszüntetéséről, amely döntését az ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetés érdekében megküldi az ingatlanügyi hatóságnak. Ha a vízilétesítmény az ingatlan rendeltetésszerű használatát akadályozza, a vízügyi hatóság elrendeli a vízilétesítmény megszüntetését.

3. §

(1) Az ingatlan tulajdonosát a 2. § (1) bekezdése szerinti korlátozás mértékének megfelelő kártalanítás illeti meg. A kártalanítás az ingatlan tulajdonosát

a) az öntözési szolgálat keletkezésére tekintettel egyszeri jelleggel, valamint

b) az ingatlan 2. § (1) bekezdése szerinti igénybevétele esetén – figyelemmel az igénybevétel időtartamára, jellegére –

illeti meg.

(2) A vízügyi hatóság határozatában rendelkezik az ingatlan tulajdonosát megillető kártalanításáról.

(3) A kártalanítás összegét a vízjogi engedélyes téríti meg az ingatlan tulajdonosának.

(4) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti kártalanítást akkor kell megfizetni, ha az ingatlant igénybe veszik.

4. §

(1) A meglévő és vízjogi engedély alapján üzemelő harmadlagos műhöz az üzemeltető engedélyes hozzájárulásával bármely mezőgazdasági termelő csatlakozhat, ha a harmadlagos mű a megnövekedett igénynek a vízjogi engedély alapján műszakilag megfelel.

(2) Csatlakozás esetén a csatlakozó – a felek eltérő megállapodásának hiányában – a vízhasználattal kapcsolatos érdekeltsége arányában köteles

a) a harmadlagos mű csatlakozáskori értékének reá eső részét a létesítmény tulajdonosának megtéríteni;

b) a harmadlagos mű fenntartási és üzemeltetési költségeit a csatlakozás időpontjától kezdődően viselni;

c) a csatlakozással kapcsolatban felmerült munkák elvégzéséről saját költségén gondoskodni.

(3) Az üzemeltetési engedélyes a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott költségek meg nem fizetése esetén a hozzájárulását visszavonhatja, amiről értesíti a vízügyi hatóságot. A hozzájárulás visszavonása esetén a vízügyi hatóság visszavonja a csatlakozó vízjogi engedélyét.

5. §

Az öntözési igazgatási szerv öntözési kerületet jelöl ki a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegységek, a talajtani adottságok, a domborzati és a vízrajzi viszonyok és az öntözés gazdaságossága figyelembevételével az öntözési célú vízilétesítmény hatásterületének megfelelően. Egy földrészlet csak egy öntözési kerület része lehet.

6. §

- (1) Az öntözési igazgatási szerv az öntözési kerület területére öntözésfejlesztési tervet készít.
- (2) Az öntözésfejlesztési terv tartalmazza az öntözési kerületben az öntözéssel összefüggő természeti feltételeket, a domborzati, vízrajzi és talajtani adottságokat, amelyek figyelembevételével meghatározza, hogy a kijelölt területen milyen természetvédelmi, környezetvédelmi, talajvédelmi, halgazdálkodási, erdőgazdálkodási és bányászati feltételekkel lehetséges az öntözéses gazdálkodás folytatása.
- (3) Az öntözésfejlesztési tervnek megfelelő öntözéses beruházás és az öntözésfejlesztési tervben meghatározott feltételek szerint történő öntözéses gazdálkodás végzéséhez nem kell lefolytatni a környezetvédelmi, természetvédelmi, talajvédelmi, halgazdálkodási, erdőgazdálkodási és bányászati engedélyezési vagy szakhatósági eljárást.
- (4) Az öntözésfejlesztési terv a benne meghatározott természetvédelmi, környezetvédelmi, talajvédelmi, halgazdálkodási, erdőgazdálkodási és bányászati előírások tekintetében hatósági engedélynek vagy szakhatósági állásfoglalásnak minősül. Az öntözésfejlesztési terv a kiadásától számított 15 évig hatályos.
- (5) Az öntözési kerületek kijelölését és az öntözésfejlesztési terveket a kormányzati honlapon közzé kell tenni.
- (6) Az öntözési kerületeket és az öntözésfejlesztési terveket rendszeresen felül kell vizsgálni és módosítani kell, ha a kijelölés szempontjai vagy a természetvédelmi, környezetvédelmi, talajvédelmi, halgazdálkodási, erdőgazdálkodási és bányászati feltételek megváltoztak.

7. §

- (1) Öntözési közösségként olyan gazdasági társaság vagy szövetkezet ismerhető el, amelynek tagjai az öntözési körzet területén található földrészlet használati jogával rendelkező mezőgazdasági termelők, és amely megfelel a (2) bekezdés szerinti feltételnek.
- (2) Az öntözési közösség az öntözési körzet területén
 - a) szántóföldi növénytermesztés és ipari zöldségtermesztés esetén legalább 100 hektár,
 - b) kertészeti zöldség-gyümölcstermesztés esetén legalább 10 hektáröntözésének lehetőségét biztosítja.
- (3) Öntözési közösségként kell elismerni azokat a termelői csoportokat, amelyek megfelelnek a (2) bekezdésben meghatározott feltételeknek.

8. §

- (1) Az öntözési közösségek elismerése iránti kérelmeket az öntözési igazgatási szervhez kell benyújtani, aki a kérelmeket a szakmai véleményével együtt felterjeszti az agrárpolitikáért felelős miniszternek (a továbbiakban: miniszter).

(2) Az öntözési közösségeket a miniszter ismeri el.

(3) A miniszter

- a) az öntözési közösség kérelme és az öntözési igazgatási szerv szakmai álláspontja alapján egyedileg vizsgálja az elismerési feltételek meglétét és a kérelem és valamennyi vonatkozó dokumentum benyújtásától számított 30 napon belül dönt az öntözési közösség elismeréséről;
- b) ellátja az öntözési közösségek ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat;
- c) az elismert öntözési közösségekről mindenki számára a kormányzati honlapon ingyenesen elérhető nyilvántartást vezet, amely tartalmazza az öntözési közösség nevét, elérhetőségeit, öntözési körzetét, vezető tisztségviselőjének megnevezését.

(4) A miniszter az öntözési közösséget ellenőrzi, amely során megvizsgálja, hogy megfelel-e az elismerési feltételeknek. Ha az öntözési közösség nem felel meg valamely elismerési feltételnek, a miniszter határidő tűzésével felszólítja az öntözési közösséget az elismerési feltételeknek megfelelő működés helyreállítására. Ennek eredménytelen elteltét követően a miniszter az elismerést legfeljebb egyéves időtartamra felfüggeszti.

(5) A miniszter az elismerést visszavonja, ha az elismerési feltételeknek megfelelő működés a felfüggesztés alatt sem áll helyre.

9. §

(1) Az öntözési körzetet a miniszter az öntözési közösség elismerésében jelöli ki a vízrajzi, domborzati viszonyok figyelembevételével az öntözési kerület határain belül.

(2) Az öntözési körzetet úgy kell kijelölni, hogy az öntözési közösség céljainak biztosítása mellett a lehető legkevesebb földrészletre terjedjen ki. Az öntözési körzet területe nem fedhet másik öntözési körzet területére.

10. §

(1) Az öntözési körzet területére vagy a 7. § (2) bekezdés a) vagy b) pontjának megfelelő öntözési beruházást kezdeményező mezőgazdasági termelők által öntözni kívánt területre az öntözési igazgatási szerv környezeti körzeti tervet készít abban az esetben, ha

- a) az érintett földrészletek vonatkozásában nincs hatályos öntözésfejlesztési terv;
- b) az érintett földrészletek vonatkozásában a hatályos öntözésfejlesztési tervben meghatározott feltételektől el kívánnak térni.

(2) Az öntözési beruházásra vonatkozó környezetvédelmi, természetvédelmi és talajvédelmi előírásokat a környezeti körzeti terv tartalmazza. A környezeti körzeti terv a benne meghatározott környezetvédelmi, természetvédelmi és talajvédelmi előírások tekintetében hatósági engedélynek vagy szakhatósági állásfoglalásnak minősül. A környezeti körzeti tervnek megfelelő öntözéses beruházás és a környezeti körzeti tervben meghatározott feltételek szerint történő öntözéses gazdálkodás végzéséhez nem kell lefolytatni a környezetvédelmi, természetvédelmi és talajvédelmi engedélyezési vagy szakhatósági eljárást. A környezeti körzeti terv a kiadásától számított 15 évig

hatályos.

(3) Az öntözésfejlesztési terv hatálybalépését követően a környezeti körzeti tervnek az öntözésfejlesztési tervben meghatározott feltételeknek megfelelő részei hatályukat veszítik.

11. §

(1) Az öntözési igazgatási szerv az öntözési közösséget és a 7. § (2) bekezdés a) vagy b) pontjának megfelelő öntözési beruházást kezdeményező mezőgazdasági termelőt az általa adott megbízás alapján képviseli a vízjogi engedélyezési eljárásban.

(2) Az öntözési közösség gondoskodhat a tagjai számára – meghatalmazás alapján – az öntözéshez szükséges engedélyek megszerzéséről.

12. §

(1) A helyi önkormányzat a tulajdonában álló harmadlagos mű tulajdonosi jogainak gyakorlását átadhatja az államnak. Az állam képviselőjében az öntözési igazgatási szerv jár el.

(2) Az öntözési igazgatási szerv szakmailag ellenőrzi a helyi önkormányzattól érkező átadó nyilatkozatot abból a szempontból, hogy az átadandó harmadlagos mű öntözési célokat szolgál-e öntözési közösség számára.

(3) Ha az öntözési igazgatási szerv a (2) bekezdés szerinti szakmai ellenőrzés eredményeképpen megállapítja, hogy az átadandó harmadlagos mű öntözési közösség számára szolgáltat vizet, akkor az öntözési igazgatási szerv a harmadlagos mű tulajdonosával – az üzemeltetési és fenntartási feladatok átvállalásáról – ingyenes szerződést köt.

(4) A (3) bekezdés szerinti szerződés megkötése és a szerződés hatálybalépése között legfeljebb három hónap időtartamot kell biztosítani.

(5) Az (1) bekezdés szerinti tulajdonosi joggyakorlás keretében az öntözési igazgatási szerv a harmadlagos művet maga üzemelteti, vagy – ha az adott harmadlagos művel ellátott területek öntözése ezáltal hatékonyabban, és pénzügyileg kedvezőbben biztosítható – bérleti, haszonbérleti, vállalkozási szerződés alapján hasznosításra átengedheti, vagy vagyonkezelésbe adhatja. Az öntözési igazgatási szerv nem jogosult a tulajdonosi joggyakorlás keretében a harmadlagos mű tulajdonjogának átruházására.

13. §

(1) Az öntözési igazgatási szerv az öntözési adatgyűjtésekhez és az állami tulajdonnal kapcsolatos jogok gyakorlásához a következő adatok megismerésére és kezelésére jogosult:

- a) az öntözéssel érintett földrészletek és a harmadlagos művek tulajdonosainak és földhasználóinak neve, lakcíme, elektronikus levélcíme, telefonszámai,
- b) az öntözéssel érintett földrészletek tulajdonosainak és földhasználóinak a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó

eljárás egyes kérdéseiről szóló törvényben meghatározott ügyfél-azonosítója;

c) a harmadlagos művekre vonatkozó, az engedélyes dokumentációban és az e-vízikönyvben rögzített műszaki alapadatok.

(2) Az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti személyes adat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – más szerv vagy személy részére nem továbbítható és az öntözési igazgatási szerv a vízjogi engedélyek érvényességét követő hatodik év végéig kezelhető.

(3) Az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti személyes adat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – más szerv vagy személy részére nem továbbítható és azt az öntözési igazgatási szerv a vízjogi engedélyek érvényességét követő hatodik év végéig kezelheti.

(4) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti, személyes adatnak nem minősülő adatot az öntözési igazgatási szerv határidő nélkül kezeli és nem törölheti.

14. §

(1) A vízügyi igazgatási szervek ingyenesen továbbítják a vízgazdálkodási információs igazgatási rendszerből a külön megállapodásban rögzített műszaki adatokat, valamint az öntözéssel érintett földrészek és a harmadlagos művek tulajdonosainak és földhasználóinak nevét, lakcímét

a) az öntözési igazgatási szerv részére annak öntözésfejlesztési feladatainak ellátása érdekében, valamint

b) a miniszter irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézet részére annak agrár-gazdaságelemzési és statisztikai feladatai ellátása érdekében.

(2) Ingyenesen továbbítja

a) az öntözési igazgatási szerv, valamint

b) a miniszter irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézet

a vízügyi igazgatási szervek részére azok vízgazdálkodási feladatainak ellátása érdekében a 13. §-ban rögzített műszaki adatokat.

15. §

(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben jelölje ki az öntözési igazgatási szervet.

(2) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg

a) az öntözési kerületre és az öntözésfejlesztési tervre, valamint a környezeti körzeti tervre vonatkozó részletes szabályokat,

b) az öntözési közösség elismerésére, az elismerés felfüggesztésére, visszavonására, működésének ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokat,

c) az öntözési szolgálat alapítására és az azzal kapcsolatos kártalanításra, valamint megszűnésére vonatkozó részletes szabályokat.

16. §

Ez a törvény 2020. január 1-jén lép hatályba.

17. §

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvénynek az egyes belügyi tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXXI. törvénnyel megállapított 33/E. § (1) bekezdése a következő szöveggel lép hatályba:

„(1) A VIZEK rendszer keretében nyilvántartott, vízjogi engedélyezési eljárásban részt vevő, valamint a vízjogi engedéllyel már rendelkező ügyfélnek – az érintett vízhasználathoz és vízilétesítményhez kapcsolódó – a 33/B. § (1) bekezdés a)-h) pontjában meghatározott adatai, valamint a vízimunkára, a vízilétesítményekre és a vízhasználatokra vonatkozó, az engedélyes dokumentációjában rögzített műszaki alapadatok kezelésére

- a) az agrárpolitikáért felelős miniszter agrárgazdasági elemzések és agrár-szakmapolitikai döntések meghozatala,
- b) az agrárpolitikáért felelős miniszter irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézet az agrár-gazdaságelemzési és statisztikai feladatai ellátása,
- c) az öntözési igazgatási szerv az öntözésfejlesztéssel kapcsolatos feladatai ellátása céljából jogosult.”

18. §

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdonilap-másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény 31. § (1) bekezdés a következő s) ponttal egészül ki:

(Tárgyánál fogva díjmentes az elektronikus dokumentumként szolgáltatott nem hiteles tulajdonilap-másolat lekérdezése, ha az)

- „s) az öntözési beruházásokhoz”
(kéri.)

19. §

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény a következő 50/B. §-sal egészül ki:

„50/B. §

Öntözési tevékenység esetén az ellenőrző vizsgálatokat tartalmazó talajvédelmi terv alapján a talajvédelmi hatóság dönt arról, hogy továbbra is fennállnak-e az öntözés folytatásának talajvédelmi feltételei.”

20. §

A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény 6. §-a a következő (28) és (29) bekezdéssel egészül ki:

„(28) Az agrárpolitikáért felelős miniszter, az öntözési igazgatási szerv az öntözésfejlesztési

feladatai ellátása céljából, valamint az agrárpolitikáért felelős miniszter irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézet az agrár-gazdaságelemzési és statisztikai feladatai ellátása céljából

- a) folyamatosan a 3. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt adatbázishoz,
 - b) évente egyszer a 3. § (1) bekezdés e) és f) pontjában foglalt adatbázisokhoz,
 - c) évente egyszer az ország legújabb évjárat szerinti domborzatmodelljéhez (DDM-5), valamint
 - d) az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázisból előállított, a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer részét képező kataszteri fedvény adataihoz,
- díj-, költség- és térítésmentesen hozzáférhet.

(29) Az öntözési igazgatási szerv az öntözési célú beruházásokhoz szükséges térképmásolatokhoz díj-, költség- és térítésmentesen hozzáférhet.”

21. §

A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 46. § (3) bekezdése a következő e) ponttal egészül ki:

(Az (1) bekezdés a) pontjával megegyező ranghelyen illeti meg előhaszonbérleti jog)

„e) szántó, szőlő, gyümölcsös, kert művelési ágban nyilvántartott föld haszonbérbe adása esetén a föld területe legalább fele részének öntözhetőségét biztosító és a földdel alkotórész kapcsolatba kerülő öntözésfejlesztési beruházást végrehajtó földművest vagy mezőgazdasági termelőszervezetet, ha a haszonbérleti szerződés időtartamának legalább fele részében a végrehajtott öntözésfejlesztési beruházás a számvitelről szóló törvény rendelkezései szerint még értékkel bír.”

22. §

Hatályát veszti a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 26. §-a.

23. §

E törvény 12. §-a az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése alapján, 21. §-a az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése alapján sarkalatosnak minősül.

Általános indokolás

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (3) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. §-a alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A Kormány célja az öntözéses gazdálkodás elterjesztése annak érdekében, hogy a gazdák rugalmasan tudjanak alkalmazkodni az elégtelen csapadékmennyiség okozta kihívásokhoz, és a mezőgazdasági termelés hatékonyságát javítsuk.

Középszintű állami tervezési egységként öntözési kerületeket jelölünk ki, amelyek segítségével pontosan meghatározásra kerülnek, hogy mely területek alkalmasak az öntözésre, és mely területek nem. Az öntözésfejlesztési tervek egy-egy öntözési kerületben megvizsgálják a természeti feltételeket, a domborzati, vízrajzi és talajtani adottságokat, és ez alapján meghatározzák, hogy mely területen, milyen technológiával lehetséges az öntözéses gazdálkodás folytatása. Célunk, hogy az öntözésfejlesztési terveknek megfelelő öntözés folytatása esetén ne kelljen környezetvédelmi, természetvédelmi és talajvédelmi hatósági, illetve szakhatósági eljárást folytatni.

Amíg az öntözésfejlesztési tervek elkészülnek, addig is az önkéntesen megalakuló öntözési közösségek elismerésében kijelölt működési területükre (öntözési körzetekre) az Agrárminisztérium a Nemzeti Földügyi Központ (a továbbiakban: NFK) segítségével környezeti körzeti terveket készített. Ezzel e területeken egyrészt lehetővé válik a környezetvédelmi, természetvédelmi és talajvédelmi szakhatóságok kiváltása az engedélyezési eljárásban, másrészt tehermentesíti a gazdálkodókat a vízjogi létesítési engedélyezési eljárást megelőző előzetes vizsgálat, valamint a talajvédelmi terv elkészítésétől, ezzel jelentős költséget megtakarítva számára.

A Kormány a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége bevonásával előzetesen felmérte a gazdák számára nehézséget okozó körülményeket annak érdekében, hogy a valós igényeknek megfelelő és célzott beavatkozással az állami erőforrások hatékonyan kerülhessenek alkalmazásra. Felmérésünk alapján a mezőgazdasági termelők öntözési hajlandóságát a beruházások és az elkészült létesítmények üzemeltetésének magas költségigénye, valamint adminisztratív tényezők csökkentik. E bemutatott problémákat komplex, összetett intézkedéscsomaggal lehet megoldani, amelynek törvényi szintű szabályozási eszközét jeleníti meg a törvényjavaslat.

A beruházási költségeket Vidékfejlesztési Program módosítással tudjuk csökkenteni. Ez egyrészt a támogatás-intenzitás növelését, másrészt új művelet bevezetését jelenti. A közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott

közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében a Vidékfejlesztési Programból csak mezőgazdasági termelőt lehet támogatni.

A beruházási pályázatokat a termelők benyújthatják önállóan vagy kollektív beruházásként, ez utóbbi esetben a támogatás intenzitása tovább növelhető. Tekintettel arra, hogy a kollektív beruházásként beadható konzorcium jelenleg jogilag nem szabályozott, megalkotásra került az öntözési közösség fogalma, amely a szükséges mértékben, de a tagok számára kellő szabadságot hagyva kínál lehetőséget a kollektív pályázatra további jogosultságok kínálva.

A kiemelt termelői igényre válaszként a törvény rögzíti, hogy az öntözés közérdek. Ennek megfelelően – az öntözésnek az időjárási kockázatok negatív hatásainak csökkentésében és a gazdasági hatékonyság növelésében betöltött szerepére tekintettel – a vízáteremtés problémáját meg kell oldani és az öntözési szolgalmi jogot biztosítani. A beruházások során ugyanis a legfőbb akadályt az jelenti, hogy az öntözővizet el kell juttatni a beruházó termőföldjére.

Az öntözésfejlesztés komplex állami feladat, amelynek ellátása igényli, hogy a különböző szervezeteknél az öntözéssel összefüggő, már rendelkezésre álló információkat az öntözésfejlesztésért felelős szervezetek kezelhessék.

Részletes indokolás

1. §

Tartalmazza a törvényjavaslatban használt alapvető fogalmak meghatározását.

2-3. §

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával és a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetségével történt egyeztetés alapján kiemelt termelői igényként fogalmazódott meg, hogy az öntözés, habár nem tekinthető az állam vagy önkormányzat által ellátandó kötelező feladatnak, azonban az öntözéses gazdálkodás közérdek. Ennek megfelelően a vízáteremtés problémáját is egyéni szinten kell az öntözési szolgalmi jogot biztosítani. A törvényjavaslat ennek megvalósítása érdekében rendelkezik az érintett földrészek tulajdonosainak kártalanításáról, az öntözési szolgalmatartalmáról, valamint a joggyakorlás egyes kérdéseiről. Figyelemmel arra, hogy minden, a törvényjavaslat szerinti öntözési tevékenységhez vízjogi engedély szükséges, így indokolt, hogy az öntözési szolgalmat jogosultja a vízjogi engedélyes legyen. A szolgalmat alapítása csak abban az esetben lehetséges, ha az az ingatlan rendeltetészerű használatát nem lehetetleníti.

Az öntözési szolgalmattal érintett ingatlanokat a vízügyi hatóság a vízjogi létesítési engedélyben jelöli ki. A vízügyi hatóság határozatban rendelkezik az ingatlan tulajdonosát megillető kártalanításáról, amelynek metodikáját a törvényjavaslat rögzíti: egyrészt a szolgalmat létrejötté

miatt az érintett ingatlan értékében bekövetkezett esetleges csökkenés (itt ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra, hogy egy mezőgazdasági hasznosítási ingatlan értékét adott esetben növeli, ha az potenciálisan öntözhetővé válik), másrészt az öntözési szolgálat gyakorlásával összefüggésben felmerülő károk módszertanának megállapítása szükséges. Minderre figyelemmel bírósági felülvizsgálatra közigazgatási perben van lehetőség.

Ha a vízjogi engedélyes a tevékenységével felhagy és a vízilétesítmény az ingatlan rendeltetésszerű használatát akadályozza, akkor a vízilétesítményt meg kell szüntetni. A vízügyi hatóság az öntözési szolgálatot visszavonja, ha a vízjogi engedélyes a tevékenységével felhagy, amelyről szóló döntését az ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetés érdekében megküld az ingatlanügyi hatóságnak. Ha már mások is csatlakoztak a harmadlagos műhöz, akkor nem kell a vízilétesítményt megszüntetni, amennyiben valamelyik csatlakozó az üzemeltetést átveszi. A vízjogi rendelkezések alapján a vízjogi engedély engedélyese módosítható.

4. §

Amennyiben a vízátvételt szolgáló vízilétesítményhez más is csatlakozni kíván, akkor a vízjogi engedélyes hozzájárulása szükséges a csatlakozáshoz. Ezzel a beruházást végző engedélyes számára lehetőség nyílik arra, hogy a terheit az új csatlakozókkal megossza, az új csatlakozók a kártalanítás megfizetésében részt vállaljanak. Amennyiben a költségek megosztásában a felek nem tudnak megállapodni, akkor az új csatlakozók a megépült vízilétesítményhez nem tudnak csatlakozni, és új beruházásként tudják megoldani a vízátvételt, amely tekintetében ők válnak a kártalanítás megfizetésének kötelezettjévé. Amennyiben az üzemeltetés során a csatlakozók a fenntartási és üzemeltetési költségeket (benne az esetleges évenkénti kártalanításhoz való hozzájárulásukat) nem fizetik meg, akkor az üzemeltető engedélyes a hozzájárulását visszavonhatja, és erről értesíti a vízügyi hatóságot, aki intézkedik a csatlakozó vízilétesítmény vízjogi engedélyének visszavonásáról.

5. §

Középszintű állami tervezési egységként öntözési kerületeket jelölünk ki, amelyek segítségével pontosan meghatározásra kerülnek, hogy mely területek alkalmasak az öntözésre, és mely területek nem.

6. §

Az öntözésfejlesztési tervek egy-egy öntözési kerületben megvizsgálják a természeti feltételeket, a domborzati, vízrajzi és talajtani adottságokat, és ez alapján meghatározzák, hogy mely területen, milyen technológiával lehetséges az öntözéses gazdálkodás folytatása. Célunk, hogy az öntözésfejlesztési terveknek megfelelő öntözés folytatása esetén, valamint öntözési beruházás esetén ne kelljen környezetvédelmi, természetvédelmi és talajvédelmi hatósági, illetve szakhatósági eljárást folytatni, azokat tartalmukban teljes egészében kiváltja az öntözésfejlesztési terv. Az öntözésfejlesztési terv tartalmazza a természeti feltételekhez, vízrajzi, domborzati és talajtani adottságokhoz legjobban illeszkedő öntözési technológiákat, valamint a leggyakrabban használt öntözési technológiák esetén betartandó környezetvédelmi, természetvédelmi, talajvédelmi feltételeket. Amennyiben egy öntözési beruházás esetén az öntözésfejlesztési tervben meghatározott feltételektől eltérnek, akkor az egyedi szakhatósági

eljárásban kerülnek megállapításra az egyedi feltételek. Az öntözésfejlesztési terveket az öntözési igazgatási szerv készíti el, és a hatóság hagyja jóvá. Az öntözési kerületek és az öntözésfejlesztési tervek kihirdetése a kormányzati honlapon történik. A terveket 15 évente kell felülvizsgálni.

7. §

Az öntözéses gazdálkodás nagy beruházási igénnyel és jelentős üzemeltetési költségekkel jár együtt. Öntözés esetén érvényes a méretgazdaságosság elve, nagyobb területen jobban megéri az öntözés, mert csökkennek a fajlagos költségek. Mindezeket figyelembe véve az öntözésfejlesztés érdekében az együttműködések ösztönzése szükséges, amelynek érdekében megteremtjük az öntözési közösségek kategóriáját.

Öntözési közösséget csak mezőgazdasági termelők alapíthatnak. Az öntözési közösség jogi személyként jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat. A törvényjavaslat nem ír elő formakényszert a jogi személy formájának megválasztásában, feltételként csak az öntözött terület nagyságát állapítja meg: szántóföldi növények esetében 100 hektár, zöldség-gyümölcsstermesztés esetében 10 hektár. A különbséget az öntözés intenzitása indokolja: míg szántóföldi növények esetében az öntözés a hiányzó csapadékmennyiséget pótolja, a zöldség-gyümölcsstermesztés esetében folyamatos és intenzív öntözési igénnyel kell számolni.

Amíg az öntözésfejlesztési tervek elkészülnek, addig is az önkéntesen megalakuló öntözési közösségek elismerésében kijelölt működési területükre (öntözési körzetekre) az NFK segítségével környezeti körzeti terveket készített. Ezzel e területeken egyrészt lehetővé válik a környezetvédelmi, természetvédelmi és talajvédelmi szakhatóságok kiváltása az engedélyezési eljárásban, másrészt tehermentesíti a gazdálkodókat a vízjogi létesítési engedélyezési eljárást megelőző előzetes vizsgálat, valamint a talajvédelmi terv elkészítésétől, ezzel jelentős költséget megtakarítva számára (előzetes környezeti vizsgálat és a talajvédelmi terv díja mintegy 1 millió Ft költséget jelent 100 hektárra vetítve). A körzeti környezeti terveket az öntözési igazgatási szerv készíti el, és a környezetvédelmi hatóság engedélyezi a talajvédelmi hatóság szakhatósági részvételével folytatott speciális környezeti vizsgálatban, amelyet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló kormányrendelet tartalmaz.

8. §

Az öntözési közösségek az elismerés iránti kérelmüket az öntözési igazgatási szervhez nyújtják be, amely a kérelem szakmai vizsgálatát követően felterjeszti azt az agrárpolitikáért felelős miniszterhez (a továbbiakban: miniszter), aki hatósági határozatban ismeri el az öntözési közösségeket. Az öntözési igazgatási szerv és a miniszter eljárása 30 nap alatt lezajlik. A miniszter az elismerésen túl nyilvántartást vezet az öntözési közösségekről és az öntözési körzetekről. A nyilvántartás szolgálja az érdeklődő, csatlakozni kívánó termelők érdekeit, valamint az öntözési közösségben nem tag termelők érdekeit. A törvényjavaslat meghatározza az öntözési közösségek ellenőrzésével kapcsolatos miniszteri feladatokat, valamint rögzíti az elismerési feltételeknek meg nem felelő elismert öntözési közösséggel szemben alkalmazható szankciókat, illetve az elismerés visszavonásának feltételeit.

9-11. §

Amennyiben szükségessé válik az öntözési közösség által folytatott hatósági eljárásokban, akkor az öntözési igazgatási szerv koordinálóként, közvetítőként segíti a közösségeket. A közösségek jogosultak továbbá arra, hogy a beruházásaik nemzetgazdasági szempontból kiemeltté történő nyilvánítását kezdeményezzék annak érdekében, hogy a hatósági eljárások gyorsabban folyjanak le.

A mezőgazdasági termelő számára megszűnne az engedélyezés, az öntözéshez szükséges engedélyek megszerzését – az osztrák öntözési szövetkezetek mintájára - öntözési közösségek végzik, melyek ügyfélként folytathatják le az eljárást. Az öntözési közösségekre vonatkozó szabályozás megalkotása mellett megteremtjük a lehetőséget, hogy a közösségek a Vidékfejlesztési Program keretében működésükhöz támogatást igényeljenek (az engedélyezéshez szükséges tervek, dokumentációk elkészítéséhez 90%-os intenzitással támogatás).

Az öntözési közösségek jogosultak az öntözési körzeten belül található harmadlagos művek üzemeltetésére.

12. §

Szabályozza az önkormányzati tulajdonban lévő vízfolyások, csatornák átvételi rendjét. E szerint a települési önkormányzatok a tulajdonukban lévő kisvízfolyásokat, csatornákat üzemeltetésre és fenntartásra az államnak átadhatják, amennyiben a vízfolyás, csatorna öntözési közösség számára továbbít vizet.

Ezt követően az öntözési igazgatási szerv a felajánlásokat szakmailag ellenőrzi annak érdekében, hogy az öntözővíz-továbbításban szerepet betöltő vízfolyás és csatorna átvételére kerüljön sor. Az átvételről szóló üzemeltetési szerződés, illetve a kijelölő határozat alapján az öntözési igazgatási szervnek három hónap áll rendelkezésre az adott kisvízfolyás és csatorna gyakorlati átvételére.

13-14. §

A vízügyi igazgatási szervek és az Agrárminisztérium, a Nemzeti Földügyi Központ és a Nemzeti Agrárkutatói és Innovációs Központ közötti adattovábbítások kereteinek meghatározása.

15. §

A törvény végrehajtásához szükséges rendeletek megalkotására adott felhatalmazások.

16. §

Hatályba léptető rendelkezés.

17. §

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosítása szükséges a VIZEK rendszer keretében nyilvántartott adatok kezelése céljából.

18. §

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdonilap-

másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény módosítása szükséges annak érdekében, hogy az öntözési célú beruházásokhoz szükséges tulajdoni lap másolatok ingyenessé váljanak.

19. §

A hosszabb ideig (15-20 év) folytatott öntözés esetén a talajvédelmi engedélyezési eljárást ötévente meg kell ismételni, ami jelentős adminisztratív terhet ró a termelőkre és sok esetben gátolja az öntözéses gazdálkodást, ezért szükséges a talajvédelmi tervre vonatkozó szabályozás módosítása. Célunk a hosszabb távra szóló öntözési engedély feltételeinek megteremtése.

Öntözés esetén a vízjogi engedélykérelem melléklete a talajvédelmi terv. A vízjogi engedélyt a vízügyi hatóság adja ki, melyhez kapcsolódó talajvédelmi tervet szakhatósági eljárás keretében a talajvédelmi hatóság hagyja jóvá. A talajvédelmi tervre vonatkozó szabályozás alapján a talajvédelmi tervet - az ellenőrző vizsgálatokat tartalmazó talajvédelmi terv elkészítésével és benyújtásával - 5 évente felül kell vizsgálni.

Hosszabb ideig végzett öntözés esetén talajvédelmi szempontból az ellenőrző vizsgálatok lefolytatása fontos annak érdekében, hogy a talajok minőségromlását megakadályozzuk. Ugyanakkor az ellenőrző vizsgálatok megtartásával és megfelelő garanciák beépítésével a talajvédelmi terv szakhatósági jóváhagyása határozatlan időre is kiadható és amennyiben a talajvédelmi terv szakhatósági jóváhagyása határozatlan időre szól.

20. §

A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény módosítása szükséges ahhoz, hogy a miniszter, a NAIK-AKI és az NFK a meghatározott adatbázisokhoz és térképmásolatokhoz ingyenes férjen hozzá.

21. §

Az öntözési célú beruházások megtérülési ideje 10-15 év is lehet. Tekintettel arra, hogy a Földforgalmi törvény részletesen meghatározott előhaszonbérleti jogot biztosít több csoportnak is, de az öntözési beruházást megvalósítók számára nem, jelenleg a mezőgazdasági termelők öntözési tevékenységet csak a saját tulajdonukban álló termőföldön valósítanak meg. Indokolt tehát azt biztosítani, hogy a haszonbérelő által létesített olyan jellegű öntözési beruházások esetén, amelyek a földdel alkotórész kapcsolatba kerülnek (azaz a földfelszín alá kerülnek beépítésre, illetve más földre csak elbontás után és nagy ráfordítással telepíthetőek át, továbbá nyílt vezetésű vízellátóvezetvények), a beruházó haszonbérelő számára megtérülhessenek. Ennek érdekében ha a beruházásnak a számviteli szabályok szerinti még hátra levő értékcsökkenési leírási időszaka az új haszonbérleti jogviszony időtartamának legalább felében még fennáll, akkor szántó, gyümölcsös és szőlő művelési ágba tartozó földrészlet esetében a javaslat első ranghelyen előhaszonbérleti jogot biztosít.

Az új előhaszonbérleti jog időben felmenő rendszerben gyakorolható, azaz a hatálybalépését követően közzétett (kifüggesztett) haszonbérleti szerződések vonatkozásában.

22. §

Az öntözési szolgálatra tekintettel a továbbiakban már nem szükséges hatályban tartani a mező-

és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 26. §-ában foglalt szabályokat.

23. §

Az Alaptörvény szerinti sarkalatosságra utaló záradék.